

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

KATALOG POŽADAVKŮ K MATURITNÍ ZKOUŠCE

OBČANSKÝ A SPOLEČENSKOVĚDNÍ ZÁKLAD

ZKOUŠKA ZADÁVANÁ MINISTERSTVEM ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Zpracoval: ÚIV – CENTRUM PRO ZJIŠŤOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ

Schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dne 4. 10. 2005 pod č. j. 26 674/05-2/21
s účinností od školního roku 2007/2008

OBSAH

Úvod

Očekávané znalosti a dovednosti (cílové kompetence)

Maturitní požadavky (specifické cíle) ke zkoušce z občanského a společenskovedního základu zadávané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy

Obecná specifikace maturitní zkoušky z občanského a společenskovedního základu zadávané Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy

Příklady testových úloh

ÚVOD

Účel a obsah katalogu

Občanský a společenskovední základ patří mezi zkouškami zadávanými Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy k těm, které může žák skládat v rámci profilové části maturitní zkoušky. Účelem Katalogu požadavků k maturitní zkoušce – občanský a společenskovední základ je poskytnout všem jeho uživatelům informace o požadavcích kladených na žáky vzdělávacích programů v oborech vzdělání vedoucích k dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou. Katalog rovněž obsahuje popis zkoušky a příklady úloh, které mohou být do zkoušky zařazeny.

Pedagogické dokumenty ke katalogu a k maturitní zkoušce:

Požadavky zařazené do tohoto katalogu vycházejí z platných pedagogických dokumentů:

Standard vzdělávání ve čtyřletém gymnáziu. (Schválilo MŠMT ČR dne 12. 2. 1996) Praha, Fortuna 1999.

Standard středoškolského odborného vzdělávání. (Schválilo MŠMT ČR dne 18. 11. 1997) Praha, Fortuna 1999 (složka všeobecného vzdělávání – do str. 50).

Učební dokumenty pro gymnázia. (Schválilo MŠMT ČR s platností od 1. 9. 1999) Praha, Fortuna 1999.

Učební osnova předmětu společenské vědy pro obchodní akademie. MŠMT ČR.

Zároveň byla zohledněna skutečnost, že na některých středních školách již jsou ověřovány rámcové vzdělávací programy. Katalog definuje maturitní požadavky tak, aby si je mohli osvojit žáci bez ohledu na typ navštěvované školy i programového dokumentu, z něhož vychází studijní plán dané školy.

V požadavcích je brána v potaz i možnost využít výsledky zkoušky z občanského a společenskovedního základu zadávané ministerstvem při přijímacím řízení na vysoké školy.

OČEKÁVANÉ ZNALOSTI A DOVEDNOSTI (CÍLOVÉ KOMPETENCE)

Obecným cílem profilové části maturitní zkoušky z občanského a společenskovedního základu je ověřit, jak se žák seznámil se společenskými, hospodářskými, politickými a kulturními aspekty současného života, s psychologickými, etickými a právními kontexty mezilidských vztahů. Prověřuje znalosti a dovednosti z vybraných společenských věd jak z hlediska životní praxe, tak z hlediska širší teoretické orientace v oblasti těchto věd. Zaměřuje se také na oblast mediální výchovy, ověřuje schopnost interpretace oborových textů.

Celkově má profilová část maturitní zkoušky ověřit, jak je absolvent střední školy svými znalostmi a dovednostmi připraven nejen k odpovědnému občanskému životu, ale i k případnému studiu společenských věd na vysoké škole.

Maturitní požadavky, které jsou v katalogu dále vymezeny a které odpovídají těmto očekávaným znalostem a dovednostem, lze rozčlenit do tří kategorií uvedených v následující tabulce. Ve druhém sloupci tabulky jsou vyjmenována aktivní slovesa, která jsou využita pro formulaci maturitních požadavků ke zkoušce z občanského a společenskovedního základu zadávané MŠMT.

Kategorie znalostí a dovedností	Žák dovede:
Znalost s porozuměním	popsat, definovat, určit, uvést, identifikovat, charakterizovat, vyložit, vymežit, ilustrovat, objasnit, vysvětlit, odhadnout
Aplikace znalostí a práce s informacemi	porovnat, rozlišit, rozhodnout, rozpoznat, interpretovat, demonstrovat, orientovat se, navrhnout, shrnout, analyzovat
Hodnotící posouzení	posoudit, zhodnotit, zdůvodnit

MATURITNÍ POŽADAVKY (SPECIFICKÉ CÍLE) KE ZKOUŠCE Z OBČANSKÉHO A SPOLEČENSKOVĚDNÍHO ZÁKLADU ZADÁVANÉ MINISTERSTVEM ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

I. Člověk jako jedinec

Žák dovede:

1. Člověk jako osobnost

- shrnout a rozlišit biologické a sociální determinanty lidské psychiky
- vymežit a rozpoznat základní charakteristiky jednotlivých etap lidského života
- objasnit, na čem závisí efektivnost učení
- na konkrétním příkladě rozpoznat projevy lidí různého temperamentu
- charakterizovat základní náročné životní situace člověka (stres, frustrace, deprivace), jejich příčiny a možnosti předcházení těmto situacím
- popsat a zhodnotit různé způsoby řešení náročných životních situací (agrese, únik)
- rozpoznat komunikační problémy a odhadnout jejich možné příčiny
- rozpoznat komunikační záměr, včetně manipulace
- na příkladu popsat zásady efektivní komunikace
- vymežit předpoklady zdravého duševního vývoje
- uvést různé způsoby předcházení únavě

2. Psychické jevy

- na příkladech rozlišit psychické jevy (psychické procesy, stavy, vlastnosti)
- rozpoznat a charakterizovat psychické procesy
- na příkladech rozlišit a popsat psychické stavy
- na příkladech charakterizovat a rozlišit psychické vlastnosti

3. Psychologie

- charakterizovat psychologii jako vědní disciplínu
- vysvětlit praktický význam psychologie pro člověka

II. Člověk a společnost

Žák dovede:

1. Člověk ve společnosti

- na příkladu vysvětlit význam procesu socializace a popsat jeho průběh
- na příkladu rozpoznat dodržování a porušování sociálních norem
- vysvětlit pojem sociální struktury společnosti
- popsat podstatu a důsledky sociální nerovnosti
- vysvětlit význam sociální mobility pro jedince i společnost
- objasnit podstatu a charakteristiky tradiční a moderní společnosti a vysvětlit důsledky modernizace společnosti

2. Sociální útvary

- vymežit různé sociální útvary a vysvětlit jejich funkci
- na příkladu demonstrovat, jak mohou sociální skupiny ovlivňovat chování člověka
- vysvětlit pojem sociální role a uvést jejich příklady
- popsat hlavní charakteristiky soudobé rodiny a její proměnu v posledních desetiletích

3. Sociální vztahy

- vysvětlit rozdíl mezi vztahy formálními a neformálními
- uvést příklady hlavních zdrojů, forem a důsledků vnitro- a meziskupinových konfliktů
- zhodnotit různé přístupy k řešení konfliktů a jejich důsledky
- vysvětlit podstatu a význam sociální kontroly

4. Kultura a civilizace

- vymezit základní pojmy z oblasti kultury (kultura v nejširším slova smyslu, hmotná a duchovní kultura)
- objasnit funkci víry a náboženství v životě člověka
- na konkrétních příkladech rozlišit hlavní světová náboženství (křesťanství, judaismus, islám, hinduismus, buddhismus)
- charakterizovat společné znaky a rozdíly světových náboženství a objasnit kulturní rozdíly plynoucí z různých náboženství a tradic
- objasnit úlohu masmédií v demokratickém státě
- posoudit na konkrétních příkladech klady a zápory činnosti masových médií v současné české společnosti
- analyzovat na příkladu mediální sdělení

5. Základní problémy života společnosti

- na příkladech identifikovat projevy a nebezpečí intolerance, rasismu, šikany, extremistických skupin a hnutí, náboženského fundamentalismu, terorismu a různých druhů násilí
- vysvětlit, v čem jsou nebezpečné náboženské sekty
- určit frekventované sociálně patologické jevy a sociální deviace a na příkladech vyložit jejich dopady na jedince a společnost

6. Sociologie

- charakterizovat sociologii jako vědní disciplínu
- ukázat možnosti využití sociologického poznání v praxi (ideologické funkce, výzkumy mínění, teoretické poznání a zdravý rozum)

III. Občan a demokracie

Žák dovede:

1. Stát

- vymezit pojem státu
- popsat vznik a vývoj státu
- vymezit účel a funkci státu
- uvést, jak lze získat české státní občanství a jak ho lze pozbyt
- vysvětlit, jaké jsou základní charakteristiky právního státu
- na konkrétních příkladech rozlišit různé formy státu
- popsat základní symboly české státnosti a objasnit jejich význam

2. Právní základy státu

- vysvětlit funkci ústavy a ústavních principů (dělbý moci, brzd a rovnovah) pro fungování demokracie
- na konkrétních příkladech doložit, co vymezuje Ústava ČR
- na konkrétních příkladech rozhodnout, zda jsou dodržována, či porušována lidská práva
- popsat, jakým způsobem se lze bránit porušování lidských práv

3. Demokracie

- popsat znaky demokracie
- rozlišit základní formy demokracie (zastupitelská, přímá, většinová, pluralitně-konsenzuální)
- na příkladech zhodnotit hlavní přednosti a nedostatky demokracie
- pojmenovat rizika ohrožení demokracie

4. Principy dělby státní moci, orgány státní moci a jejich struktura

- zdůvodnit dělbu státní moci v demokratických státech
- charakterizovat hlavní subjekty státní moci ČR a popsat náplň jejich činnosti

- objasnit proces tvorby a schvalování zákonů v ČR

5. Politika a politické subjekty

- vymezit pojmy politika, politický režim
- uvést možné formy politické participace v demokratické společnosti
- vysvětlit význam politických stran a politické plurality
- rozlišit jednotlivé politické strany a jejich politickou orientaci
- interpretovat mediální výstupy politických stran
- na konkrétních příkladech rozpoznat charakteristiky základních politických ideologií (konzervatismus, liberalismus, socialismus, komunismus, fašismus, anarchismus, nacionalismus, rasismus)

6. Formy participace občanů v politickém životě

- na konkrétních příkladech rozeznat hlavní formy přímé demokracie
- objasnit funkci voleb v demokratických státech
- na příkladech vysvětlit rozdíly mezi různými volebními systémy (poměrný, většinový) a popsat jejich výhody a nevýhody
- orientovat se v úloze vybraných společenských organizací a hnutí (odborníky, ekologická hnutí, ženská hnutí, organizace mládeže)

7. Státní správa a samospráva

- popsat základní články státní správy a samosprávy v ČR
- na příkladech rozlišit pravomoci orgánů státní správy a samosprávy
- vysvětlit úlohu místní samosprávy pro občany
- na příkladech uvést, jak se mohou občané podílet na správě a samosprávě obce

8. Politologie

- charakterizovat politologii jako vědní disciplínu
- uvést praktický význam politologie

IV. Občan a právo

Žák dovede:

1. Právní řád

- popsat a vysvětlit, jak je uspořádán právní řád ČR
- uvést, jak a kde se uveřejňují právní normy
- na příkladech různých typů právních norem vyložit pojem právní síly
- na příkladech charakterizovat a rozlišit důležitá právní odvětví

2. Právní ochrana

- popsat soustavu soudů v České republice a vymezit, čím se zabývají
- na konkrétních příkladech porovnat náplň činnosti policie, státního zastupitelství a soudů
- na konkrétních příkladech popsat, v kterých záležitostech občanům pomáhají advokáti a notáři

3. Právní vztahy

- popsat podmínky vzniku a zániku důležitých právních vztahů (vlastnictví, pracovní poměr, manželství)
- uvést příklady práv a povinností účastníků různých právních vztahů
- vyložit, v čem spočívá rozdíl mezi osobou fyzickou a právnickou
- vymezit pojem právní subjektivity, uvést, kdy vzniká a jak zaniká
- vymezit pojem způsobilosti k právním úkonům a uvést, za jakých okolností vzniká, za jakých okolností je omezena a jak zaniká

4. Občanské právo

- uvést příklady právních vztahů, které upravuje občanské právo
- na konkrétních příkladech rozlišit hlavní typy pojmenovaných smluv a uvést, které konkrétní závazky z nich vyplývají
- uvést, za jakých okolností a jakým způsobem lze uplatnit reklamační nárok (náhradu škody)
- pojmenovat účastníky občanského soudního řízení a vysvětlit, k čemu občanské soudní řízení slouží

5. Rodinné právo

- vysvětlit, v čem spočívá právní význam manželství a rodiny
- na konkrétním případě posoudit, zda lze uzavřít manželství, či nikoliv
- na příkladech vysvětlit, jaký je rozdíl mezi osvojením, poručenstvím a pěstounskou péčí
- na příkladu posoudit, zda nebyla porušena vzájemná práva a povinnosti manželů (resp. rodičů a jejich dětí)

6. Pracovní právo

- popsat, jakými způsoby může vzniknout pracovní poměr a jak může zaniknout
- na příkladu z praxe demonstrovat, co musí obsahovat pracovní smlouva, aby mohla být považována za platnou (resp. za jakých okolností by byla neplatná)
- na konkrétních příkladech rozlišit základní typy pracovních poměrů
- na příkladu posoudit, zda nebyla porušena důležitá práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů

7. Trestní právo

- vymezit podmínky trestní odpovědnosti a uvést, za jakých okolností je trestnost vyloučena
- rozlišit trestný čin od přestupku a vysvětlit, v čem se od sebe liší
- na příkladu pojmenovat účastníky trestního řízení
- na konkrétních příkladech posoudit, zda je určité jednání trestné, či nikoliv
- vysvětlit význam trestu a uvést, jakými způsoby se naplňují různé funkce trestu (včetně trestů alternativních)

8. Správní řízení

- na konkrétních příkladech z praxe ilustrovat, k čemu slouží správní řízení
- rozlišit trestný čin a přestupek

9. Právo a právní věda

- objasnit, jakou roli hraje právo v životě společnosti a jaký význam má pro soužití lidí
- odlišit právo a morálku
- vymezit, čím se zabývá právní věda

V. Občan a hospodářství

Žák dovede:

1. Tržní mechanismus

- vysvětlit úlohu trhu v ekonomice
- na konkrétním případě odhadnout vývoj poptávky, nabídky a ceny na trhu
- vysvětlit příčiny a podstatu tržního selhání

2. Podnikání

- na příkladu vysvětlit pojmy náklady, výnosy, zisk
- na konkrétních příkladech rozlišit jednotlivé formy podnikání, jejich výhody a nevýhody
- na konkrétních příkladech porovnat výhody a rizika podnikání a zaměstnání

3. Peníze

- charakterizovat a rozlišit jednotlivé formy peněz a objasnit jejich funkci
- na konkrétních příkladech rozlišit různé druhy cenných papírů a možnost jejich použití, zhodnotit riziko jejich nákupu a prodeje
- na konkrétních příkladech určit, koho zvýhodňuje a koho znevýhodňuje inflace a proč
- na příkladech odlišit funkci centrální banky a obchodních bank
- orientovat se v jednotlivých formách placení a v příslušných platebních dokladech
- navrhnout a posoudit možnosti financování svých potřeb (spoření, úvěry, leasing)
- navrhnout a posoudit řešení situace nedostatku finančních prostředků
- na příkladech odlišit zákonné a smluvní pojištění
- na konkrétních příkladech rozlišit různé formy investic a posoudit jejich výnosnost a riziko

4. Národní hospodářství a úloha státu v tržní ekonomice

- na konkrétním příkladu posoudit vývoj makroekonomických ukazatelů a jejich vliv na životní úroveň občanů

- uvést konkrétní příklady zásahů státu do tržní ekonomiky
- na příkladech zásahu státu do ekonomiky (např. snížení daní, zvýšení úroků atd.) odhadnout, jaké ekonomické cíle vláda či parlament sledují a jaký vliv mají na sociálně-ekonomické postavení jednotlivých skupin občanů
- na příkladech objasnit, jak občan přispívá do státního rozpočtu a co z něho získává (rozlišit příjmové a výdajové položky státního rozpočtu)
- rozlišit způsob úhrady přímých a nepřímých daní
- na konkrétním příkladu posoudit, zda občan bude v určité situaci platit některou přímou daň
- na příkladu konkrétní situace posoudit, které sociální dávky může využít a kde získá bližší informace o jejich poskytování

5. Člověk ve sféře práce

- vymezit potřebné předpoklady k získání určitého pracovního místa (zdravotní, osobnostní, kvalifikační)
- vysvětlit rozdíl mezi úkolovou a časovou mzdou, hrubou a čistou mzdou, nominální a reálnou mzdou
- uvést na příkladu, kde získá informace o možnostech a podmínkách zaměstnání, pomoci v nezaměstnanosti (informační, poradenské a zprostředkovatelské služby)
- na příkladech uvést, kde získá informace o možnostech samostatného podnikání

6. Ekonomie

- uvést hlavní charakteristiky ekonomie jako vědní disciplíny
- vysvětlit praktický význam ekonomie pro člověka

VI. Občan, Evropa, mezinárodní společenství a globální svět

Žák dovede:

1. Evropská integrace

- charakterizovat podstatu a průběh evropské integrace
- na příkladech posoudit důvody a výhody ekonomické integrace
- vysvětlit význam a cíle Evropské unie
- na konkrétních příkladech posoudit, jak ovlivnilo začlenění ČR do Evropské unie každodenní život občanů
- na příkladech posoudit dopady jednotného evropského trhu na život občanů (volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a pracovních sil)

2. Postavení ČR ve světovém hospodářství

- zvolit kritéria pro hodnocení postavení ČR ve světovém hospodářství
- posoudit na základě zvolených kritérií postavení ČR ve světové ekonomice

3. Význam mezinárodních organizací

- uvést významné mezinárodní organizace a jejich cíle (např. RE, OSN, NATO, OECD, OBSE, WTO, FAO, UNESCO, UNICEF, WHO)
- vysvětlit význam zapojení ČR a EU do mezinárodních organizací
- na příkladech rozlišit, které aktivity spadají do činnosti jednotlivých mezinárodních organizací

4. Planetární problémy

- uvést konkrétní příklady hlavních globálních problémů současného světa
- formulovat zásady udržitelného rozvoje
- na příkladu uvést, jak lze realizovat zásady trvale udržitelného rozvoje v běžném životě
- charakterizovat proces globalizace
- uvést konkrétní příklady projevů globalizace
- na konkrétních příkladech zhodnotit kladné a záporné dopady globalizace na život občanů ČR
- na konkrétních příkladech posoudit dopady globalizace na demokratický stát
- uvést příklady legitimních prostředků vyjádření svého postoje ke globalizaci
- rozlišit mezi lokálními, regionálními a globálními procesy

VII. Člověk v reflexi filozofie a vědy

Žák dovede:

1. Člověk jako téma filozofie a vědy

- uvést kritéria vědeckého poznání
- objasnit odlišnost pohledů speciálních věd, náboženství a filozofie na člověka
- na příkladech ilustrovat rozdíly v uchopení skutečnosti pomocí přirozeného jazyka a jazyka vědy

2. Filozofie a věda

- popsat vznik filozofie a podstatu filozofického tázání
- vymežit vztah mezi filozofií a vědou
- zhodnotit význam vědy a filozofie pro život
- objasnit jednostrannost pohledu jednotlivých vědních disciplín na člověka
- rozpoznat logicky správnou argumentaci

3. Vznik filozofie a její význam v životě člověka

- na příkladech myšlenek vybraných filozofů demonstrovat podněty pro vznik filozofického postoje – údivu a pochybování (Aristoteles, Augustin, Gorgias, Descartes)
- určit, čím se zabývají jednotlivé filozofické disciplíny
- na konkrétních příkladech rozlišit základní filozofická paradigmatata (antika, středověk, novověk, 20. století)

4. Povaha skutečnosti

- porozumět základním filozofickým pojmům a postihnout jejich odlišnosti (jsoucno, jev, věc, předmět)
- na příkladech rozlišit, jak se proměňovalo chápání skutečnosti v dějinách (např. Platon, Demokritos, Tomáš Akvinský, Descartes, Kant)
- rozlišit přístupy k tematizaci základních charakteristik skutečnosti – pohybu (např. Herakleitos, eleaté, mechanicismus, Hegel), prostoru (např. Demokritos, Aristoteles, Newton, Kant) a času (např. Augustin, Bergson, Heidegger)

5. Filozofické problémy poznání

- rozlišit různá filozofická uchopení zkušenosti (např. Hume, Kant, fenomenologie)
- na příkladech rozlišit přístupy senzualismu, racionalismu a transcendentalismu (např. Locke, Hume, Descartes, Kant)
- vysvětlit obsah pojmů dogmatismus, skepse, agnosticismus
- rozlišit radikální a metodickou skepsi (např. sofisté a skeptici, Descartes)
- na konkrétních příkladech rozlišit různá pojetí pravdy

6. Příroda a svět

- popsat, co ve filozofii znamenají pojmy příroda a svět
- rozlišit různá pojetí přírody (miléťané, stoici, Descartes, francouzští materialisté, Rousseau)

7. Člověk jako přírodní a kulturní bytost

- rozlišit různá pojetí člověka v dějinách
- objasnit, co znamená pojem existence v existenciální filozofii (Heidegger, Sartre, Camus)
- rozlišit různá pojetí dějin (Augustin, Marx, Gadamer)

8. Etika a její předmět

- definovat etiku a vymežit její předmět
- postihnout smysl etiky pro život člověka a fungování společnosti
- vysvětlit a odlišit obsah pojmů etika, mravy, mravnost, morálka, etiketa

9. Svoboda vůle a svědomí

- vysvětlit pojmy svoboda vůle a svědomí
- na konkrétních příkladech charakterizovat úlohu svědomí v lidském jednání
- na příkladu konkrétní situace ilustrovat, jak lze chápat pocit a pojem viny
- porovnat různé přístupy k lidské vůli a činnosti (např. Marx, Schopenhauer, Nietzsche)

- na příkladech ukázat dějinnou proměnlivost základních etických pojmů (dobro a zlo, láska a nenávisť, spravedlnost a násilí)
- na přístupech k řešení mravních situací z běžného života rozlišit různé typy etik (hedonistickou, naturalistickou, utilitaristickou, náboženskou)

10. Morálka a mravnost

- zhodnotit smysl morálky pro život člověka a fungování společnosti
- uvést hlavní zdroje a historické kořeny evropské morálky
- uvést, v čem spočívají základní soudobé principy morálky a mravnosti
- na konkrétním příkladu objasnit, jak se děje mravní rozhodování člověka a na kterých faktorech závisí
- rozlišit na příkladech autonomní a heteronomní morálku

11. Problémy praktické etiky

- na konkrétní situaci vymezit mravní povinnosti člověka
- rozlišit názory nejvýznamnějších filozofů a etiků na kodex mravních povinností člověka (Kant, Nietzsche)
- na různých životních situacích (rodina, práce, politika aj.) rozlišit mravné a nemravné, morální a nemorální z hlediska obecně uznávaných principů mravnosti a morálky

OBEČNÁ SPECIFIKACE MATURITNÍ ZKOUŠKY Z OBČANSKÉHO A SPOLEČENSKOVĚDNÍHO ZÁKLADU ZADÁVANÉ MINISTERSTVEM ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Zkouška se koná formou písemného testu, který je tvořen uzavřenými a otevřenými úlohami se stručnou odpovědí. Doba trvání testu je 90 minut.

Zkoušku charakterizuje následující tabulka vymezující poměrné zastoupení úloh v testu, které ověřují maturitní požadavky z jednotlivých tematických okruhů.

Tematické okruhy	%
I. Člověk jako jedinec	10–20 %
II. Člověk a společnost	10–20 %
III. Občan a demokracie	10–20 %
IV. Občan a právo	10–20 %
V. Občan a hospodářství	10–20 %
VI. Občan, Evropa, mezinárodní společenství a globální svět	10–20 %
VII. Člověk v reflexi filozofie a vědy	10–20 %

PŘÍKLADY TESTOVÝCH ÚLOH

Tato část katalogu obsahuje několik ukázek testových úloh různých typů a různých stupňů obtížnosti. Uvedené úlohy netvoří celý test, jde o jednotlivé příklady úloh, které mohou být do testu zařazeny. Správné odpovědi jsou vtištěny tučně.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 1 (zařazení úlohy: II/2 Sociální útvary)

Na zastávce tiše stojí sedm lidí, vzájemně se neznají a čekají na autobus.

Úloha 1

Který sociální útvar představují osoby z výchozího textu?

- A) dav
- B) primární skupinu
- C) publikum
- D) sociální agregát**

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 2 (zařazení úlohy: VII/4 Povaha skutečnosti)

Platónovu filozofii lze interpretovat tak, že zde vedle našeho světa je ještě jeden svět, totiž svět idejí. Tento svět idejí je svět vzorů, svět pravých jsoucen. Náš svět je tvořen obrazy těchto jsoucen. Každá reálně existující věc v našem světě participuje (účastní se) na existenci světa idejí.

Úloha 2

Které z následujících tvrzení odpovídá svým obsahem výchozímu textu?

- A) Jedině náš svět je cele a plně reálný.
- B) Náš svět je méně jsoucí než svět idejí.**
- C) Žádný svět nebyl, není a nebude.
- D) Tento svět je se světem idejí v rovnováze.

Úloha 3 (zařazení úlohy: IV/2 Právní ochrana)

O které z následujících záležitostí rozhoduje státní zástupce?

- A) Kde se bude konat soudní jednání.
- B) Kdy se bude konkrétní případ projednávat.
- C) Který advokát bude zastupovat obžalovaného.
- D) Zda bude určitá osoba obžalována, či nikoliv.**

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 4 (zařazení úlohy: VI/1, 3)

Klíčové cíle:

- podpora ekonomického a sociálního pokroku
- vysoká úroveň zaměstnanosti
- dosahování vyváženého a trvale udržitelného rozvoje
- společná zahraniční a bezpečnostní politika

Úloha 4

Která z následujících organizací či skupin si stanovila klíčové cíle uvedené ve výchozím textu?

- A) Organizace spojených národů
- B) Severoatlantická aliance
- C) Evropská unie**
- D) Světová obchodní organizace

Úloha 5 (zařazení úlohy: II/4 Kultura a civilizace)

Rozhodněte u každého z následujících výroků, zda by s ním souhlasili zároveň buddhista, křesťan, muslim i žid:

- 5.1 Je třeba neulpívat na materiálních věcech. **ANO – NE**
- 5.2 Následujme Ježíšova příkladu a nechme se pokřtít. **ANO – NE**
- 5.3 Je třeba se vymanit z koloběhu převtělování. **ANO – NE**

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 6 (zařazení úlohy: III/4 Principy dělby státní moci, orgány státní moci a jejich struktura)

Václav Klaus vetoval další zákon. Novela zemědělského zákona měla mimo jiné zavést přísnější podmínky pro podnikání v zemědělství.

(ČTK 30. 1. 2004)

Úloha 6

Jaký bude další postup v procesu schvalování uvedeného zákona?

- A) Zákon nemůže být znovu projednáván ani v Poslanecké sněmovně ani v Senátu Parlamentu ČR, protože ho prezident republiky vetoval.
- B) Zákonem se budou znovu zabývat poslanci a bude přijat, pokud ho schválí nadpoloviční většina všech poslanců.**
- C) Zákon budou znovu projednávat senátoři a bude přijat, pokud ho schválí nadpoloviční většina přítomných senátorů.
- D) Zákon bude přijat, pokud ho schválí nadpoloviční většina všech poslanců a nadpoloviční většina přítomných senátorů.

Úloha 7 (zařazení úlohy: VII/3 Vznik filozofie a její význam v životě člověka)

Přiřaďte k následujícím výroky odpovídající oblasti filozofie (filozofické disciplíny):

- 7.1 Proč se vlastně ptám?
- 7.2 Hledáme počátky a příčiny jsoucna, ale jak je zřejmo, pokud jest jsoucnem.
- 7.3 Nečiň to, co nechceš, aby jiní činili tobě.

- A) ontologie
- B) filozofická antropologie
- C) etika
- D) politická filozofie

7.1 B, 7.2 A, 7.3 C

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 8 (zařazení úlohy: V/5 Člověk ve sféře práce)

Na základě odpracovaných dnů a hodin vypočítáme základní částku, ke které připočteme příplatky, náhrady, odměny a ostatní složky.

Úloha 8

Napište, jak se nazývá druh mzdy, který je popsán ve výchozím textu:

Správná odpověď: hrubá mzda